

Planejament Territorial i Urbà

Codi: 44468
Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4317520 Estudis Territorials i Planejament	OB	0	A

Professor/a de contacte

Nom: Oriol Nel·lo Colom

Correu electrònic: oriol.nello@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Altres indicacions sobre les llengües

Atesa la internacionalització del màster, la llengua de comunicació a l'aula serà el català i/o castellà en funció de la llengua majoritària de l'alumnat

Equip docent

Juan López Redondo

Maria Buhigas San Jose

Prerequisits

Els requisits per cursar el Mòdul són de tres tipus:

Formatiu.

Cal disposar d'un cert bagatge en matèria d'estudis territorials (grau en geografia, ciències ambientals, enginyeria, arquitectura, urbanisme, economia, ciències jurídiques). Els altres casos s'estudiaran de manera individualitzada. Instrumental. Cal comptar amb certa capacitat d'utilitzar (a nivell d'usuari) aplicacions estadístiques i cartogràfiques, així com capacitat d'interpretar literatura tècnica i jurídica en matèria d'ordenació del territori.

Administratiu.

Cal cursar, de manera simultània, els Mòduls "Temes Avançats", "Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge" i "Ciutat i regions metropolitanes", que juntament amb aquest de "Planejament Territorial", integren el programa troncal en què s'articula l'itinerari d'Ordenació del Territori del màster.

Instruments i materials d'autoaprenentatge

A l'inici del curs es posaran diversos materials i recursos formatius a disposició d'aquells estudiants que, per raó de l'especialització de la seva formació prèvia o de la seva procedència, considerin que els cal un treball previ addicional per tal d'adequar el seu nivell de formació en matèria d'urbanisme i ordenació del territori. Aquests materials inclouran mecanismes d'autoavaluació, però el seu contingut no serà objecte d'avaluació separada en el marc del mòdul.

Objectius

El Master d'Estudis Territorials i de la Planejament del Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona té per objectiu la formació de professionals en l'anàlisi i la gestió del territori. Enguany dedicarà el seu programa troncal a l'estudi i a l'elaboració de propostes per a la planificació i la gestió de la mobilitat en el Campus universitari de Bellaterra i el seu entorn.

El programa complet, consultable en el Quadern de Troncal, està integrat per quatre mòduls -Temes Avançats, Ordenació del Territori, Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge, Ciutat i espais metropolitans-, els cicles de conferències i el treball de camp. A continuació trobareu el contingut del mòdul d'Ordenació del Territori.

L'ordenació del territori: tècnica professional, instrument administratiu i disseny polític

Els processos de transformació del territori en les societats contemporànies es caracteritzen per la seva velocitat i la seva profunditat. La integració de l'espai a escala planetària i l'avenç del procés d'urbanització comporten canvis radicals tant en l'estructuració dels sistemes urbans, com en l'ocupació del territori, la utilització dels recursos i la configuració del paisatge. Canvis que són alhora causa i efecte de les dinàmiques demogràfiques, de l'organització dels processos productius, de la circulació dels factors (capital, mercaderies, informació, força de treball), de l'estructuració social i de la distribució de la riquesa.

A escala regional, a les regions mediterrànies europees, la integració del territori i l'avenç del procés d'urbanització ocorregudes durant el darrer mig segle han estat estretament relacionades amb el desenvolupament econòmic, la disminució de les desigualtats territorials, la unificació dels mercats laborals i la major accessibilitat als serveis. Tanmateix, la concreció de les transformacions territorials ha comportat també en molts casos l'aparició o l'agreujament de diverses problemàtiques, vinculades a factors com l'ocupació accelerada del sòl, la dispersió de la urbanització, l'especialització funcional dels llocs, l'augment del cost dels serveis, l'increment de les necessitats de la mobilitat, el malbaratament dels recursos naturals o els riscos de la segregació social.

En aquest context, és a dir, davant de les potencialitats i les problemàtiques que es deriven de les transformacions territorials contemporànies, pren una importància creixent la capacitat dels poders públics d'ordenar el territori en benefici de la col·lectivitat. Per això resulta necessari dotar-se de diagnòstic, instruments i normatives capaços d'orientar, potenciar i, quan s'escaigui, corregir, les dinàmiques territorials en curs. Aquest és el camp de l'ordenació del territori com a tècnica professional, com a actuació administrativa i com a disseny polític.

Objectius del mòdul: el coneixement dels instruments i l'aprenentatge de les tècniques

El mòdul s'insereix en el programari troncal del METIP 2021-2022, que té com a finalitat principal oferir als estudiants la possibilitat de participar en l'elaboració, a efectes didàctics, d'un instrument d'ordenació del territori. A aquests efectes, tots els mòduls del primer semestre del Màster s'integren en un únic programa, configurat, a més de les sessions didàctiques, per un exercici intensiu de treball de camp, dos cicles de conferències i tres setmanes de tallers. L'exercici proposat per aquest any és l'elaboració d'un document de planificació i gestió de la mobilitat quotidiana en el Campus de Bellaterra i el seu entorn.

En aquest context, el mòdul de planejament territorial del Màster d'Estudis Territorials i de la Planejament té precisament com objectiu perfeccionar la capacitat dels estudiants de intervenir professionalment en l'ordenació del territori. Per fer-ho, constarà de dos tipus de continguts:

a) En primer lloc, s'estudiaran els diversos instruments disponibles per a l'ordenació i la gestió del territori. Es partirà de l'experiència catalana de les darreres dècades en aquest camp i, a partir de l'estudi de les seves realitzacions, amb el seu potencial i les seves limitacions, s'avançarà cap a l'adquisició de coneixements i tècniques de caràcter general.

b) En segon lloc, s'analitzarà la problemàtica específica de la planificació i la gestió de la mobilitat, en un context caracteritzat, per un costat, per la presència d'unes transformacions urbanes -econòmiques, socials, físiques- particularment ràpides i, per l'altre, per un agreujament de les problemàtiques ambientals -clima i recursos.

Competències

- Analitzar i interpretar les problemàtiques ambientals aplicant els coneixements d'economia ambiental i ecològica
- Analitzar i interpretar les projeccions espacials i territorials dels desequilibris socials i econòmics en els processos de planificació territorial i planejament urbà.
- Desenvolupar la capacitat crítica, d'anàlisi i de resolució d'hipòtesis amb el màxim rigor i qualitat per a cada àmbit d'especialització territorial.
- Dissenyar projectes de planejament urbà i gestió territorial utilitzant les figures i metodologies adequades a diferents escales territorials
- Promoure l'aplicació i l'avenç dels principis de la sostenibilitat ecològica, social i econòmica mitjançant mecanismes de participació ciutadana
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Reconèixer i emprar els mecanismes i instruments de planificació i gestió més eficients, en particular en situacions de conflicte, per a una àmplia tipologia d'espais a diversos nivells d'escala.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar els desequilibris socioeconòmics derivats del planejament urbà.
2. Avaluar els impactes territorials, socials, econòmics i ambientals que es generen en situacions de conflicte territorial i l'aportació del planejament urbà.
3. Avaluar els processos de transformació territorial i de la població aplicant metodologies i instruments vinculats a teories de referència, capaçes de mesurar els mecanismes d'actuació i els resultats.
4. Avaluar l'aplicació de lleis i reglaments de planejament urbà, elaborats a diverses escales administratives.
5. Avaluar l'aplicació de lleis i reglaments de planejament, elaborats a diverses escales administratives.
6. Avaluar les estratègies de planificació territorial i planejament urbà en concordança amb els principis de sostenibilitat i participació ciutadana.
7. Conèixer diferents models d'economia ambiental aplicats al planejament urbà.
8. Conèixer i comprendre els principals conflictes territorials i socioambientals vinculats a les problemàtiques ambientals de les urbs.
9. Conèixer i comprendre noves formes de governança lligades a l'economia ambiental.
10. Detectar, mitjançant models territorials i urbans, avantatges comparatius per reequilibrar el territori.
11. Establir conclusions propositives per a la gestió territorial i urbana.
12. Gestionar les situacions de conflicte per a cada tipologia d'espais.
13. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
14. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

En aquest context, el mòdul de planejament territorial del Màster d'Estudis Territorials i de la Planejament té precisament com objectiu perfeccionar la capacitat dels estudiants de intervenir professionalment en l'ordenació del territori. Per fer-ho, constarà de tres tipus de continguts:

a) En primer lloc, s'estudiaran els diversos instruments disponibles per a l'ordenació i la gestió del territori. Es partirà de l'experiència catalana de les darreres dècades en aquest camp i, a partir de l'estudi de les seves realitzacions, amb el seu potencial i les seves limitacions, s'avançarà cap a l'adquisició de coneixements i tècniques de caràcter general.

b) En segon lloc, s'analitzarà la problemàtica específica de la planificació i la gestió dels hubs metropolitans, en un context caracteritzat, per un costat, per la presència d'unes transformacions urbanes -econòmiques, socials, físiques- particularment ràpides i, per l'altre, per un agreujament de les problemàtiques ambientals -clima i recursos.

c) Finalment, es presentaran i posaran en debat diverses tendències que avui s'apunten en el camp del planejament territorial i urbanístic, a través de fórmules com les de smart cities, climate-proof planning, low-carbon city i green infrastructures.

El programa definitiu del Mòdul serà el que apareixerà en el Quadern de Bloc, on es podrà consultar el calendari detallat de cada sessió, integrat amb les matèries Sistemes d'Informació Geogràfica i Paisatge, Ciutat i Espais Metropolitans i Temes Avançats.

Metodologia

Treball de curs i avaluació: l'elaboració hands-on d'un instrument de planejament territorial

Com s'ha dit, el mòdul forma part del programa troncal del METIP 2021-2022, programa que té com a objectiu principal, perfeccionar les capacitats dels alumnes d'intervenir directament com a futurs professionals en l'elaboració i la gestió d'instruments d'ordenació del territori.

L'objectiu dels ensenyaments troncal del primer semestre consistirà en de dotar els estudiants de les habilitats conceptuals i pràctiques per al disseny i redacció d'instruments de planejament urbà.

Així, el programa del Mòdul ha estat elaborat de manera coordinada amb la resta dels mòduls del semestre, de manera tal que, a més dels continguts de caràcter conceptual i instrumental, es disposi del temps necessari per tal que els alumnes puguin elaborar, a efectes didàctics, un instrument de planejament amb allò que serien tots els seus elements.

El procés s'estructurarà en cinc etapes:

- a) Reconeixement territorial. Contingut: Memòria explicativa sobre les dinàmiques de transformació urbana.
- b) Anàlisi de la mobilitat. Contingut: Estudi de la relació entre activitat i mobilitat en l'entorn de la UAB.
- c) Identificació de potencialitats i riscos. Contingut: elaboració de les taules SWOT.
- d) Establiment de criteris i objectius. Contingut: concepte, criteris i proposta d'objectius específics a assolir en l'exercici de planejament (a aquests efectes, es suggeriran objectius contrastats als diversos grups per tal de fer evidents les diverses possibilitats d'utilització del planejament).
- e) Elaboració dels projectes i propostes d'intervenció. Contingut: propostes per a la dotació i gestió de la mobilitat en l'entorn de la UAB.

Les activitats que no es puguin fer presencialment s'adaptaran a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els exercicis, projectes i classes teòriques es realitzaran a través d'eines virtuals, com tutorials, vídeos, sessions de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Cinc dies de treball de camp	100	4	1, 4, 8, 13
Sessions lectives a l'aula	36	1,44	2, 3, 9, 10, 12
Tipus: Supervisades			
Sessions de taller	18	0,72	5, 6, 7, 8, 14

Avaluació

L'avaluació del contingut específic del mòdul constarà de dues parts :

a) El 40% de la nota correspondrà a la primera part i s'avaluarà a través d'un examen que es realitzarà durant la primera quinzena de desembre.

b) La nota final del mòdul, com en la resta de les matèries que integren l'exercici troncal, serà integrada 25% en relació als resultats de l'avaluació específica, 65% en relació al treball de grup general i 10% en relació a la intervenció de l'estudiant en la marxa general de l'exercici. Les característiques de l'avaluació continuada del treball de grup són comunes a tots els mòduls que integren el programa troncal i es corresponen als següents apartats i pesos relatius:

1. Elaboració de la diagnosi territorial (15%)
2. Elaboració, debat i presentació del DAFO i els criteris (15%)
3. Elaboració de les propostes i projectes (15%)
4. Presentació final de les propostes i projectes (20%)

Hi haurà possibilitat de recuperació de l'examen específic del mòdul. No hi haurà possibilitat de recuperació per al treball troncal.

MOLT IMPORTANT: El plagi total o parcial de qualsevol dels exercicis es considerarà automàticament un **SUSPENS (0)** de l'exercici plagiat. **PLAGIAR** és copiar de fonts no identificades d'un text, sigui una sola frase o més, que es fa passar per producció pròpia (**AIXÒ INCLOU COPIAR FRASES O FRAGMENTS D'INTERNET I AFEGIR-LOS SENSE MODIFICACIONS AL TEXT QUE ES PRESENTA COM A PROPI**), i és una ofensa greu. Cal aprendre a respectar la propietat intel·lectual aliena i a identificar sempre les fonts que es puguin fer servir, i és imprescindible responsabilitzar-se de l'originalitat i autenticitat del text propi.

En cas que les activitats d'avaluació no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Contingut específic del mòdul	25%	3	0,12	2, 3, 4, 8, 11, 12, 13, 14
Participació de l'estudiant en els debats, tallers i els treballs de grup	10%	28	1,12	5, 6, 12, 13
Treball de grup, primera part	30%	15	0,6	2, 4, 7, 8, 9, 12

Bibliografia

La bibliografia completa del mòdul forma part del Quadern de troncal

Programari

Cap d'específic